

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar Jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet SOU 2020:46

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över jämlikhetskommissionens betänkande ”En gemensam angelägenhet SOU 2020:46” och lämnar följande synpunkter på de delar av betänkandet som har betydelse för lärarutbildningen.

Sammanfattning

Jämlikhetskommissionen lämnar i betänkandet förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämlikheten och öka möjligheterna till social rörlighet. LiU instämmer i kommissionens slutsatser att utbildningssystemets utformning har en avgörande betydelse för att skapa förutsättningar för jämlikhet i samhället och för att jämna ut individers livschanser. Utbildningssektorn har därmed en nyckelfunktion i samhället. I detta yttrande kommenterar LiU de delar av betänkandet som har betydelse för lärarutbildningen.

LiU anser att förslaget, i de delar som gäller lärosätenas roll och specifikt lärarutbildningen, är svagt förankrat i såväl forskning som i den praktik som utbildningarna bedrivs inom. Förslaget förbiser viktiga aspekter som berör lärosätenas autonomi och verksamhet. Förslagen om att färre lärosäten ska få bedriva lärarutbildning och att undervisningen i högre grad ska bedrivas på distans framstår som särskilt problematiska eftersom en sådan kombination av åtgärder riskerar att urholka kvaliteten i jämförelse med den utbildning som bedrivs idag. Även förslagen avseende de utökade möjligheterna för lärarstudenter att arbeta parallellt med sina studier utgör en risk avseende utbildningens kvalitet. Att i stor skala låta studenter arbeta samtidigt som de genomgår sina studier medför sannolikt även stora administrativa kostnader för samhället då skolhuvudmän och lärosäten behöver ingå avtal avseende enskilda individer där deras rättigheter både som arbetstagare och studenter säkerställs på ett hållbart sätt. LiU:s ställningstagande till förslagen avseende lärarutbildningen är därför negativt och förslagen avstyrks.

Lärarytildning

I det följande redovisas LiUs ställningstagande till flera av de mer detaljerade förslagen avseende förändringar av lärarytildningen.

- Kommissionen föreslår att minimikrav på betyg för antagning till lärarytildningen utreds, detta för att höja ytildningens status och öka dess attraktivitet. LiU anser att detta medför stora risker att färre studenter söker sig till lärarytildningen vilket i förlängningen kan leda till att färre lärare utexamineras. LiU ser även att det finns risk att mångfalden bland lärarstudenterna riskerar att minska vilket i förlängningen medför att lärarkåren blir allt mer homogen avseende till exempel socioekonomisk bakgrund. Detta är inte en utveckling som gynnar samhället då en lärarkår baserad på människor med olika bakgrund står bättre rustad att möta olika typer av elever i framtidens samhälle. LiU avstyrker därför förslaget. I stället förordar LiU att man förstärker resurstilldelningen till lärarytildningen så att studenter som genomgår ytildningen kan få fler lärarledda timmar och ett utökad stöd att genomgå sin ytildning.
- Kommissionen rekommenderar att ansvaret för lärarytildningen koncentreras till färre lärosäten, samtidigt som tillgängligheten i alla delar av landet säkras genom att delar av ytildningen erbjuds på distans vid filialer eller lärcentrum. Detta förslag är djupt problematiskt då landets lärarytildningar under de senaste åren genomgått rigorösa kvalitetsgranskningar och de som kritiserats reviderat sina ytildningar för att leva upp till de krav som ställs. Dessutom införs nu kvalitetssäkrings-system på landets alla lärosäten för att ytterligare stärka kvaliteten i ytildningarna. Att decimera antalet lärosäten skulle innebära att de stora investeringar som gjorts för att garantera ytildningens kvalitet vid de lärosäten som idag bedriver lärarytildning går förlorade. Vidare anser LiU att ytildning på distans visserligen kan bedrivas med god kvalitet, men att det inte gäller för alla studenter. Det finns kategorier av studenter som är i behov av det stöd som endast kan ges vid campusförlagda ytildningar och om dessa bor långt från ett universitet är risken stor att de inte söker sig till ytildningen eller inte klarar sina studier. Dessutom utvecklas regional samverkan mellan lärosäten och huvudmän avseende forskning och ytildning intensivt sedan flera år tillbaka vilket är avgörande för att garantera en god forskningsöverbyggnad till lärarytildningen. Exempel på väl fungerande satsningar med sådan inriktning är de projekt som finansieras av Skolforskningsinstitutet och inom ramen för ULF-satsningen, samt försöksverksamheten med övningsskolor. LiU föreslår fortsatta satsningar på forskning i samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän då detta är

något som är både kvalitetsdrivande och statushöjande för såväl lärarutbildningar som för läraryrket.

- Kommissionen föreslår att blivande lärare som fullgjort halva utbildningen får arbeta halvtid som lärare medan de avslutar sin utbildning på den andra halvan av tiden. Särskilda medel avsätts av regeringen för att göra utbildningsformen tillgänglig i fler delar av landet. LiU anser att det är bra att utveckla sådana möjligheter i viss mån, men att det inte är rimligt att göra detta storskaligt. Det medför stora kostnader för huvudmän och lärosäten att administrera sådana lösningar och det skapar även skillnader i utbildningsvillkor mellan studenter som erbjuds denna möjlighet och de övriga studentgrupperna.
- Kommissionen rekommenderar regeringen att utforma en sammanhållen strategi för högre utbildning på distans. Man förslår bland annat att lärosätena tillförs medel för att utforma de utbildningsprogram på distans som regionerna, via sina kompetens-försörjningsplattformar, har identifierat behov av. LiU är angelägna om att fortsätta utveckla sin distansundervisning och sin decentraliserade utbildning i samverkan med kommunala lärcentra och är därför positiva till att sådan verksamhet gynnas genom förstärkta resurser. LiU ställer sig dock kritiska till att ett nytt centralt finansieringssystem utformas och menar att dessa medel bör ingå i en förstärkt satsning på lärarutbildning där lärosätena ges utrymme att rikta medlen mot insatser som förstärker de redan pågående initiativen. Lärarutbildningens kvalitet - oavsett om den bedrivs på distans, digitalt eller vid campus - utvecklas bäst om den baseras på ett förtroende för den kompetens som finns vid det enskilda lärosätet.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av rektor vid rektors beslutsmöte i närvaro av studeranderepresentanten August Goldhahn och universitetsdirektörens sekreterare Jenny Ewen efter föredragning av forskningsdirektören Per Dannetun. I ärendets beredning har dekanen vid området Utbildningsvetenskap Håkan Löfgren deltagit.

Jan-Ingvar Jönsson

Per Dannetun

Kopia till
Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Fakultets- och områdesstyrelser
Dekanerna
Prefekterna
Fakultetskanslierna
Överbibliotekarien
Internrevisionen
Berörda lokala fackliga organisationer
Studentkårerna
LiU-Nytt
Dokument- och arkivenheten (original)